

Залежно від поставлених цілей і його масштабів підприємство повинно обрати модель конкурентного формування переваг підприємства та відповідні заходи для управління конкурентними перевагами.

Хоча питання конкурентоспроможності добре розвинене, досі немає єдиного підходу до його вимірювання. Проблеми аналізу та оцінки конкурентоспроможності є складними та багатограними. Найбільш відомі моделі і методи оцінки конкурентоспроможності продукту і підприємства можна розділити на дві групи: аналітичні та графічні методи. Цей поділ на методи оцінки конкурентоспроможності продукту і методи оцінки конкурентоспроможності підприємства досить умовний, оскільки вони багато в чому збігаються, змінюється тільки об'єкт дослідження [3].

Отже, при проведенні аналізу конкурентних переваг слід визначити мету аналізу. Враховуючи мету, потрібно визначити завдання аналізу. Відповідно до поставлених завдань вибирається метод їх вирішення, тобто метод проведення даного аналізу. Для аналізу конкурентних переваг підприємств доцільно враховувати галузеві особливості досліджуваних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Хрущ Н.А. Конкурентні стратегії: процеси створення та реалізації : монографія / за ред. Н.А. Хрущ. – К.: Освіта України, 2010. 315 с.

2. Рзаєв Г.І. Методики оцінки конкурентоспроможності: проблеми та перспективи їх використання / Вісник Хмельницького національного університету. Серія Економічні науки. 2014. №4. Т.3. С. 93–97.

3. Серажим В.І., Зінченко Т.В. Методика оцінки конкурентних переваг підприємства на ринку. URL: <http://sb-keip.>view> (дата звернення: 01.12.2023).

МІЖНАРОДНЕ НАУКОВО-ТЕХНІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Н. В. МОЖАЙКІНА, к.е.н., доцент

А. Ю. МІЩЕНКО, бакалавр

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Міжнародне науково-технічне співробітництво (далі – МНТС) є складним багатоаспектним поняттям, що характеризує міжнародне науково-технічне співробітництво між державами та підприємствами. Воно є об'єктивною необхідністю, результатом міжнародного поділу праці та наукового прогресу, у процесі якого створюються все нові та нові форми, що виходять за рамки звичайної торгівлі. В економічно розвинених державах та міждержавних спілках воно служить в основному трьом цілям: використання переваг від розподілу праці в галузі науки та техніки; забезпечення доступу до міжнародного банку знань; вирішення глобальних проблем, що потребують скоординованих зусиль.

Ступінь участі країни у міжнародній науково-технічній кооперації, внесок у прогрес науки та технологій, імідж держави як партнера у науково-технічній сфері багато в чому визначають його позицію на світовій арені.

У науковому співтоваристві відсутня єдина думка щодо його сутності. Різноманітність думок виникає внаслідок існування безлічі форм та видів співробітництва. Експерти ООН в основу МНТС закладають міжнародну науково-технічну діяльність, спрямовану на: розробку науково-технічної політики, вибір та оцінку технологій, передачу та розробку технологій, стандартизацію та метрологію, взаємодію між виробниками та споживачами науково-технічних знань, застосування технологій та виконання проектів, систему інформації, популяризації науки та техніки, підготовку наукових кадрів, фінансування науково-технічної діяльності [1].

У концепції державної політики країн у галузі міжнародного науково-технічного співробітництва найчастіше його поділяють: на міждержавне науково-технічне співробітництво – спільну наукову та науково-технічну діяльність, переважно некомерційного характеру, у рамках міждержавних, міжурядових та міжвідомчих угод про науково-технічне співробітництво; міжнародне інноваційно-технологічне співробітництво державного та приватного секторів та зарубіжних країн – міжнародну інноваційну діяльність на дво- та багатосторонній основі, націлену на отримання комерційного ефекту.

Слід зазначити, що міжнародне науково-технічне співробітництво (МНТС) є важливим кроком на шляху підвищення ефективності наукової діяльності. В українській практиці склалося таке його визначення: міжнародне науково-технічне співробітництво – це спільна розробка науково-технічних проблем, взаємний обмін науковими досягненнями, виробничим досвідом та підготовка кваліфікованих кадрів [2]. Система МНТС охоплює: міжнародні наукові зв'язки, спрямовані на вирішення теоретичних та експериментальних завдань фундаментальної та прикладної науки; міжнародні технічні та технологічні зв'язки; підготовку кадрів; міжнародне сприяння виконанню окремих робіт та створенню технологічних процесів; забезпечення безпечного використання досягнень науково-технічного прогресу; запобігання шкоді навколишньому середовищу.

Необхідність розвитку МНТС диктують, як загальні фактори (економічні, політичні, інформаційно-комунікаційні технології, культурні та соціально-психологічні, географічні та фактори, які пов'язані з вирішенням глобальних проблем), що характеризуються обставинами будь-якої сучасної держави, так і фактори, які пов'язані з особливостями її національної економіки: це відкритість, експортна орієнтація, відсутність інвестицій для реалізації наукового потенціалу.

Виходячи з цього, розрізняють такі форми наукового та технічного співробітництва, як координація, співпраця, асоціація, гармонізація, регіональна інтеграція, які реалізуються через різноманітність форм наукового та технічного співробітництва, що визначає різноманітність різних його видів. Види наукового та технічного співробітництва поділяють на дві групи: комерційні та некомерційні. До комерційних видів МНТС відносять: продаж патентів, ліцензії; ліцензовані угоди; технічне співробітництво; спільні підприємства; субпідряди та спільні контракти (адаптація технології до нових матеріалів, новий спосіб використання існуючої виробничої лінії, зміна існуючих технологій потенційний

партнер, принципово новий процес); комерційна угода з технічною допомогою (встановлення, розробка та виготовлення на замовлення, технічне консультування, контроль якості, технічне обслуговування); впровадження прямих технічних інвестицій за кордоном; спільне впровадження дослідницьких розробок; обмін науковими та технічними дослідженнями та досягненнями; підготовка кадрів.

До некомерційних видів відносять: підготовка вченими та фахівцями спільних публікацій (енциклопедії, монографії, навчальні посібники, статті тощо); обмін вченими та фахівцями наукових та навчальних закладів для лекцій та консультацій; обмін вченими та спеціалістами для проходження стажування на підприємствах у партнерів у відповідному профілі науки та виробництва; міжнародні наукові конференції, семінари, симпозиуми тощо; навчання висококваліфікованих фахівців за кордоном; безкоштовна передача фірмами, державами розробок, ноу-хау.

Треба визначити, що найбільш пріоритетними типами міжнародних зв'язків для вчених є гранти, робота по міжнародним програмам, публікації, участь в міжнародних конференціях, підвищення кваліфікації.

У зв'язку з цим одним з сучасних напрямків діяльності держави є створення сприятливих умов для розвитку взаємовигідної міжнародної співпраці в науково-технічній сфері. Для того, щоб вирішити цю проблему, перш за все, потрібна: державна підтримка міжнародного співробітництва з метою впровадження пріоритетних досліджень та інноваційних проектів суспільного значення; систематична діяльність залучення іноземних джерел фінансування науково-технічної сфери країни (іноземні інвестиції, гранти, позики); активне просування на світовий ринок вітчизняних наукових та науково-технічних продуктів; використання можливостей міжнародного співробітництва для підготовки наукових кадрів та розвитку науково-технічного потенціалу.

Необхідно розвивати пріоритетні сфери науково-технічного співробітництва з індустріально розвинутими державами та розробити конкретні організаційні та юридичні механізми, які створюють умови для спільної комерціалізації технологій з іноземними партнерами. Доцільно розвивати відповідну інфраструктуру, розвивати контакти з інноваційно-технологічними структурами, інноваційними мережами та програмами високорозвинених країн [3]. Розвиток міжнародного науково-технічного співробітництва зміцнить конкурентоспроможність національних компаній, їх економічну перспективу та покращить національні конкурентні переваги.

Список використаних джерел:

1. Yang F., Gu S. Industry 4.0, революція, яка вимагає технологій та національних стратегій /Fengwei Yang, Sai Gu // Complex & Intelligent Systems, 2021. #7. С. 1311–1325. <https://doi.org/10.1007/s40747-020-00267-9>

2. Роль держави в розвитку міжнародного науково-технічного співробітництва підприємств: досвід та сучасні пріоритети КНР. Шишолін А.П.
URL : https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/20016/1/MNTS2017_37_Shysholin.pdf

3. Гіренко А. Т. Концепції інтеграції національних інноваційних систем до глобальної інноваційної мережі. Стратегія розвитку України. 2017. № 1. С. 131–134.

PRODUCTION AND CONSUMPTION OF DAIRY PRODUCTS IN UKRAINE IN WARTIME CONDITIONS

S. A. KRAVCHENKO, SC.D., professor
NSC “Institute of Agrarian Economics” NAAS

According to preliminary data, in January-October 2023, farms of all categories produced about 6 million 277.4 thousand tons of raw milk, which is 6% less compared to last year's period. In October 2023, the volume of milk yield in Ukraine amounted to 610.50 thousand tons, which is 3% less compared to September of this year and 6% less than in October 2022. In January-October 2023, the share of enterprises in the production of raw milk amounted to 37%, and households - 63%. The enterprises increased milk production to 2 million 341.4 thousand tons (+ 7%) [1, p. 126-136].

In October 2023, the volume of milk yield at the enterprises amounted to 228.9 thousand tons of raw milk, which is 2% more than in September and 7% more compared to October 2022. In the households for 10 months of 2023, 3 million 936 thousand tons of milk were produced, which is 14% less compared to last year's period. In October 2023, the volume of milk yield in households amounted to 381.6 thousand tons, which is 7% less compared to September 2023 and 13% less compared to October 2023. As of December 17, 2023, raw milk in Ukraine has risen in price by an average of 34 kopecks (+2.4%) compared to November 25. The cost of raw milk continues to rise due to limited supply in the domestic market. In December 2023, fresh dairy producers and cheese makers experienced a shortage of raw materials as demand for dairy products intensified. As of December 17, 2023, the average purchase price of high-grade milk was UAH 14.61 per kilogram excluding VAT. In December 2023, the price of this variety increased by 31 kopecks. The average price for first-grade milk amounted to 13.54 UAH/kg excluding VAT, having increased by 39 kopecks compared to the previous monitoring results. The minimum price in farms amounted to 12.92 UAH/kg, having risen by 12 kopecks over the past month. The maximum price for the first grade was 14.28 UAH/kg, which is 78 kopecks higher than the results of monitoring on November 25. Thus, the weighted average price of the three varieties was 14.25 UAH/kg excluding VAT, an increase of 34 kopecks. The volume and share of raw milk from households continues to decline rapidly, contributing to the persistence of a shortage of raw materials in the market, which the industrial sector is currently unable to compensate. In 2023, the consumption of dairy products increased in Ukraine, as about 1 million citizens returned to the country from abroad, according to the International Organization for Migration [2, p. 10-23].

Thus, the upward trend in purchase prices for milk continues due to the active demand for dairy products from the population and the shortage of raw milk within the country.